

Tussenrapportage

Programma Gaswinning en Aardbevingen

5 november 2014

TRILLINGEN VAN GESELECTEERDE GEBEURTENIS

Toon lijn: X:horizontale verplaatsing Y:horizontale verplaatsing Z:verticale verplaatsing

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2.	Tussenstappen op 8-stappenplan.....	4
2.1	Opstellen zienswijze.....	4
2.2	Informatie naar onze inwoners/communicatie.....	4
2.3	Kennis versterken / aanhaken bij vervolgonderzoeken.....	5
2.4	Preparatie.....	6
2.5	Schadevergoeding en versterking.....	7
2.6	Eurocode 8 /Aardbevingsbestendig bouwen.....	8
2.7	In gesprek met andere gemeenten.....	10
2.8	Alternatief voor energiever snelling in de regio.....	10
3.	Vervolgstappen.....	11
3.1	De aandachtsgebieden.....	11
3.2	Organisatie.....	12
3.3	Financiën.....	12

1 Inleiding

Op 30 september 2014 vond om 13.42 uur een aardbeving plaats met de kracht van 2,8 op de schaal van Richter (grafische weergave op voorpagina geven trillingen van stadhuis weer). Het epicentrum lag in de gemeente Ten Boer, enkele kilometers buiten de grenzen van de Gemeente Groningen. Deze beving is in nagenoeg de hele stad gevoeld. Het aantal schademeldingen was binnen 24 uur al ongeveer 250, waarvan 136 uit de stad Groningen. Bijna een maand later is de toename van het aantal schademeldingen circa 1.000, in totaal zijn bij de NAM voor onze gemeente nu 2459 schademeldingen geregistreerd.

De tussenrapportage is opgesteld door de leden van de gemeentelijke projectgroep en beschrijft de door hen uitgevoerde activiteiten. We doen dit aan de hand van het 8 stappenplan dat de burgemeester in de raadsvergadering van 29 januari heeft geïntroduceerd.

De rapportage is door de verschillende projectgroepleden vooraf aan deze beving opgesteld. De lijn die we hebben ingezet zullen we doorzetten. Wel maakt deze beving duidelijk dat we op een aantal onderdelen een opschaling moeten maken.

Hieronder zijn de 8 stappen weergegeven:

- Zienswijze op winningsbesluit en de inschatting van de effecten (samen met regio)
- Voorlichting: onze kennis versterken (bv expertmeeting) en eerlijke en open informatie naar onze inwoners
- Preparatie: scenario's veiligheidsregio
- Alle schade wordt vergoed: inclusief versterking woningen en dijken
- Aardbevingsbestendig bouwen
- Versnellen van de invoering van Eurocode 8 (norm voor het aardbevingsbestendig bouwen van woningen maar ook van dijken)
- In gesprek met andere gemeenten
- Alternatief voor energie versnellen in de regio (duurzaam economisch perspectief)

2. Tussenstappen op 8-stappenplan

2.1 Opstellen zienswijze

Algemeen

Er zijn 720 zienswijzen op het winningsplan ingediend bij het ministerie, waaronder die van de gemeente Groningen. De Nota van Antwoord was gepland in augustus. Echter de minister heeft aangegeven dat uitstel voor een zorgvuldige beantwoording nodig is. Onderdeel van de beantwoording zal het resultaat zijn van onderzoek naar eventuele toename van risico's in het Eemskanaalcluster. De Nota zal naar verwachting medio december (brief van minister Kamp aan Tweede Kamer van 29 oktober 2014) online worden gepubliceerd. Indien nodig zullen we hierop reageren.

Stand van zaken

- Op 23 april en 8 juni 2014 heeft overleg plaatsgevonden tussen Minister Kamp en Burgemeester Groningen om de aandachtspunten van de Stad te agenderen. Hieruit is naar voren gekomen dat een impactstudie bij circa zestien exemplarische gebouwen op kosten van de NAM kunnen worden uitgevoerd. In november wordt een vervolgesprek ingepland.
- Na dit gesprek zullen we de derde voortgangsrapportage naar de raad sturen. Inmiddels is tevens een beleidsparagraaf over aardbevingen in de begroting opgenomen.

Documenten

- Beantwoording vragen ex art 42 6 februari 2013 {26 feb 2013}
- Beantwoording vragen ex art 42/verzoek interpellatiedebat 14 januari 2014 {B&W 28 januari 2014, 5p}
- Indienen zienswijze op ontwerp gaswinningsbesluit {raad, brief 4329336}
- Brief Voortgangsrapportage {raad, brief 11 juni 2014}

2.2 Informatie naar onze inwoners/communicatie

Stand van zaken

- Tot 30 september is een houding aangenomen van beheerst, bescheiden communiceren: Groningen ligt aan de rand van het aardbevingsgebied en we gedragen ons daar naar. We vullen de website, maken basisafspraken intern en houden goed contact met de verschillende betrokken organisaties en instellingen. Ondertussen probeerden we de aandacht extern/publicitair nadrukkelijk niet teveel op de stad Groningen te richten.
- Na 30 september kunnen we niet meer aan de zijlijn gaan staan. Open communiceren is nu noodzaak. De veiligheid van de Stadgers staat immers voorop. Uitgangspunt blijft dat we proberen de balans te houden tussen rust en openheid.
- In de communicatie zijn de lijntjes met organisaties als de Veiligheidsregio aangehaald. Ook de NAM heeft zijn diensten aan de Stad aangeboden. De komende tijd zal het contact met Stadgers, ondernemers en instellingen worden gezocht. Faciliterend, informierend en met de nodige empathie. De gemeente neemt in de stad het voortouw en

coördineert, in samenspraak met kennisinstellingen, corporaties en andere grote organisaties. Momenteel wordt een communicatieplan met concrete acties uitgewerkt.

- De burgemeester heeft in interviews uitgestraald dat we er als gemeente alles aan doen om de aardbevingsproblematiek goed en daadkrachtig te organiseren. Dat we bezorgd zijn. De boodschap aan de burgers: sinds begin dit jaar werkt het gemeentebestuur er hard aan om de belangen van de stad en zijn inwoners op tal van fronten veilig te stellen. De veiligheid van de burgers staat natuurlijk voorop. Maar ook belangrijk is een eerlijke en snelle schadeafhandeling en vergoeding van de kosten door de veroorzaker. Verder is een juiste aanpak van aardbevingsbestendig (ver-)bouwen van belang. Met het oog op een duurzame economische ontwikkeling staat de gemeente voor een daadkrachtige aanpak waar Stad én regio baat bij hebben. Aan de slag met concrete oplossingen en praktische voorstellen. In een dubbelstrategie: niet ten koste van de regio maar in samenspraak met. Maar waar mogelijk wel zelf aan het stuur.

2.3 Kennis versterken / aanhaken bij vervolgonderzoeken

Stand van zaken

- We hebben na overleg met de NAM afspraken gemaakt voor onderzoek naar circa 16 exemplarische gebouwen. We hebben inmiddels een bureau geselecteerd en zijn in gesprek met de NAM over de nadere eisen van dit onderzoek. Belangrijk is dat dit op dezelfde wijze en met dezelfde kwaliteit gebeurd als de NAM haar onderzoeken doet. De NAM zal de kosten voor dit onderzoek vergoeden.
- De constructeurs binnen de organisatie hebben de training ontwerpen gebouwen op aardbevingen gevolgd. Een drietal medewerkers gaan de vervolgopleiding aardbevingsbestendig bouwen aan de Hanzehogeschool volgen. Nagedacht wordt nog over een in-company training over Eurocode 8. Daarnaast zit in het onderzoek van de 16 exemplarische gebouwen een meeloop-/leertraject voor de bouwinspecteurs.
- In de projectgroep zijn een aantal verdiepingsbijeenkomsten geweest en wordt kennis gedeeld. We bouwen dit de komende jaren verder uit afhankelijk van de behoefte.
- We hebben laten onderzoeken wat de effecten van de aardgaswinning op geothermie zijn en vervolgens dit omgerekend naar extra kosten die we moeten maken. De extra investeringskosten bedragen 2 miljoen euro terwijl de extra exploitatiekosten over de eerste 15 jaar oplopen tot circa 8 miljoen euro.
- Inmiddels is duidelijk geworden dat Deltares in opdracht van het MinEZ een bodemkaart/geologische kaart maakt om door te kunnen rekenen wat de effecten van de bovenste 200 m zijn op de bevingen. Deze bodemkaart wordt voor de hele regio opgesteld waarna vervolgens een nieuw model wordt opgesteld om de bevingen in dit pakket verder te kunnen modelleren. Met deze gegevens kan men beter inschatten welke krachten er op het maaiveld komen en vervolgens worden overgedragen naar gebouwen en bouwwerken. Deze modellering zal naar verwachting circa 2 jaar duren. Een aparte kaart voor de gemeente Groningen zou het proces verder vertragen en de kwaliteit niet ten goede komen.

2.4 Preparatie

Algemeen

De Veiligheidsregio heeft haar regionaal risicoprofiel aangepast op het risico van aardbevingen. Eind januari 2014 heeft de Veiligheidsregio een Incidentbestrijdingsplan aardbevingen opgesteld. Per 1 augustus hebben zij een programmaleider aardbevingen aangesteld. Tevens hebben zij een communicatieadviseur geheel vrijgemaakt voor het aardbevingendossier. Het waterschap Noorderzijlvest heeft haar versterkingsprogramma van de dijken aangepast op de risico's van aardbevingen. Maatregelen worden nu getroffen.

Stand van zaken

- De Veiligheidsregio is agenda lid van de stuurgroep en schuift maandelijks hierbij aan.
- Nieuwe raadsleden in de regio zullen binnenkort worden bezocht door de GGD/GHOR waarbij vanuit de aardbevingsproblematiek de betrokkenheid van sociale teams en de commissie bijzondere situaties (i.e. schrijnende gevallen) aan de orde zullen komen.

2.5 Schadevergoeding en versterking.

Algemeen

Op dit moment zijn in de stad 2459 schademeldingen (29 oktober). Door de Dialoogtafel en de NAM wordt gewerkt aan een helder protocol voor schademeldingen. Daarnaast is in het najaar via de Dialoogtafel een besluit worden genomen over de nieuw te vormen uitvoeringsorganisatie die naast schadeafhandeling en versterking zich ook zal richten op waardevermeerdering (de zogenaamde drieslag). Het consortium wat dit oppakt is inmiddels bekend en zal *Centrum voor Veilig Wonen* gaan heten.

We hebben op dit moment nog weinig zicht op de voortgang en planning van het versterkingsprogramma. Dit mede omdat vanuit het kerngebied naar buiten toe gewerkt wordt. Versterkingsprogramma van het kerngebied zal naar verwachting elf tot 23 jaar duren.

Stand van zaken

- In verband met de privacywetgeving hebben we van de NAM in april een geaggregeerd kaartje met de schademeldingen gekregen. Duidelijk is dat in het oosten van de stad en in het centrum de meeste meldingen zijn. Verder is geen analyse te maken op de verkregen informatie. We zullen blijven aandringen op meer informatie.
- Aanmelding gebouwsensoren in Groningen en Ten Boer. In overleg met een aantal corporaties in de stad en andere instellingen is in samenspraak met de NAM een gebundelde voordracht voor adressen/gebouwen gedaan. Daarvan zijn in de eerste ronde voor "meest voorkomende bouwtypen in de regio" een klein aantal grondgebonden woningen gekozen, daar is kort geleden het stadhuis aan toegevoegd. We hebben de wens bij de NAM nog open staan om daar een dwarsdoorsnede van hogere wooncomplexen, gebouwen met kwetsbare gebruikers, torens, scholen ed. aan toe te voegen in de volgende ronde.
- Omdat er nog geen normen zijn voor versterken van bestaande woningen en bouwwerken zijn we hier nog niet mee gestart. We hopen met het onderzoek van de 16 exemplarische gebouwen meer gevoel voor de effecten te krijgen. Daarnaast loopt nu wel een discussie over achterstallig onderhoud. Dit in eerste instantie naar aanleiding van het instorten van een schuur in Bedum maar recent ook door de constatering van de slechte constructieve staat van een tweetal panden in de binnenstad. De vraag is of we actief moeten gaan inspecteren of alleen reageren

(piepsysteem). Naast dat de capaciteit ontbreekt om actief te gaan inspecteren is het de vraag of dat wel mogelijk is. We kunnen namelijk maar een klein gedeelte van een gebouw zien i.e. visueel inspecteren.

2.6 Eurocode 8 /Aardbevingsbestendig bouwen

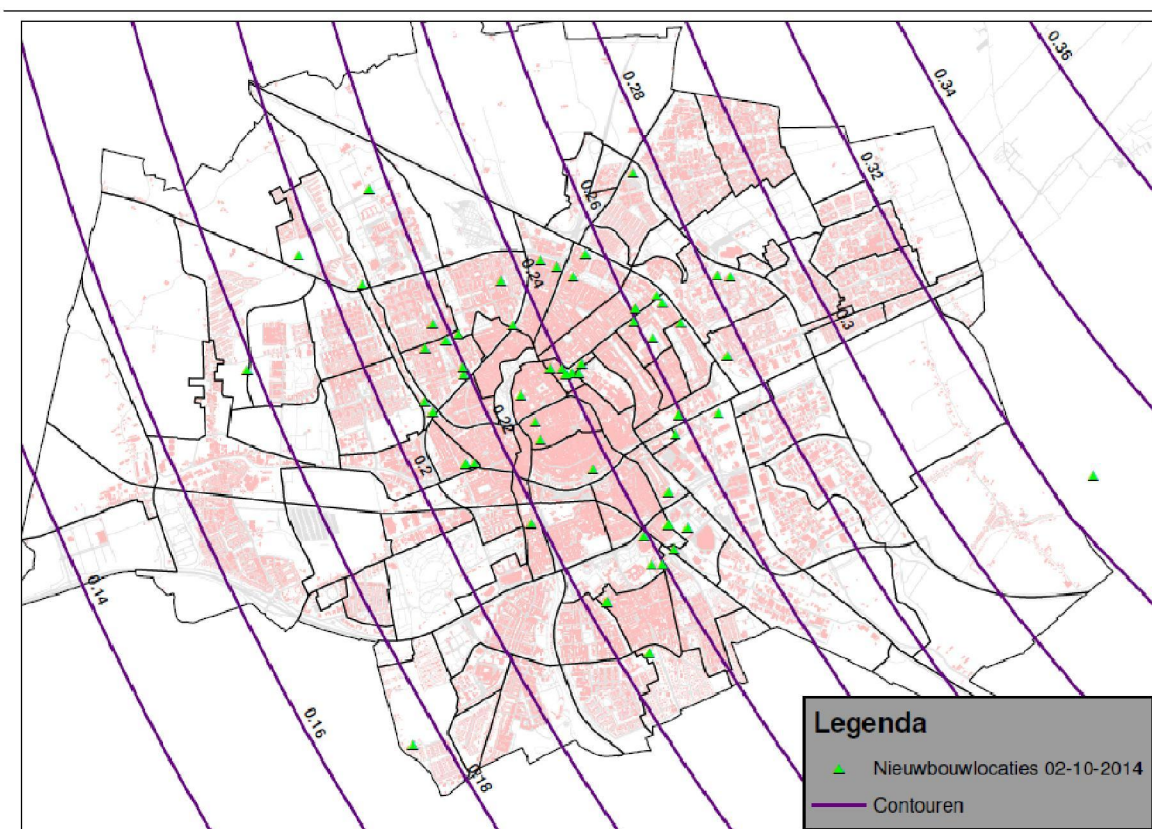
Algemeen

Op verzoek van het Ministerie van Economische zaken werkt NEN aan het opstellen van een Nederlandse Praktijkrichtlijn in voorbereiding op de Nationale Bijlagen van Eurocode 8. Deze NPR zal voorlopige basiseisen beschrijven voor de aan te houden veiligheid, de belastingen en advies geven ten aanzien van de wijze van ontwerpen en/of toetsen van nieuwe gebouwen, voor verbouw en voor de beoordeling van bestaande gebouwen. De publicatie van deze NPR was voorzien kort na de zomer 2014 maar is nu doorgeschoven naar begin 2015. Over twee a drie jaar kan dan deze NPR worden omgezet naar de Nationale Bijlagen in het bouwbesluit. Vanaf dat moment geldt pas een wettelijke verplichting.

Om te zorgen dat de nieuwbouw in het kerngebied niet stil komt te liggen heeft het ministerie van EZ op 15 mei een zogenaamd NEN-interim-advies uitgebracht voor nieuwbouw en verbouw. Zowel de NAM als het ministerie geven aan dat de NPR (en later het bouwbesluit) veel minder conservatief zal zijn dan dit NEN interim-advies. Daarnaast is een interim regeling stimulering nieuwbouw van kracht geworden. De gemeente Groningen valt hierbij buiten een financiële bijdrage.

Stand van zaken

- We zijn begonnen met de inventarisatie van de grote nieuwbouwprojecten waaronder infrastructurele werken (bijv. Sontbrug). Voor een aantal projecten zijn de meerkosten voor aardbevingsbestendig bouwen al doorgerekend voor een groot aantal zullen we schattingen gaan maken. Deze inventarisatie is nu nog niet compleet maar zal de komende weken verdere worden uitgewerkt. Hieronder een globaal overzicht (contouren zijn de globale versnellingscontouren zoals uit het NEN interim-advies).

- Het integraal huisvestingplan voor scholen wordt i.v.m. de aardbevingsproblematiek aangepast. Vanaf heden zullen bij nieuwbouwprojecten de voorlopige ontwerprichtlijn voor aardbevingsbestendig bouwen van toepassing verklaard worden. In de nieuwe verordening voorzieningen onderwijshuisvesting zal worden opgenomen dat de meerkosten van het aardbevingsbestendig bouwen door de gemeente zullen worden vergoed. Onderzocht zal moeten worden welke invloed het aardbevingsbestendig bouwen heeft op de vaststelling van de bouwkosten ten opzichte van de normkostenvergoeding vanuit het Rijk.
- In Meerstad geven wij grond uit, wij bouwen niet zelf. De bouwers en ontwikkelaars worden actief geïnformeerd over de ontwikkelingen in de regelgeving en geadviseerd hiermee in hun bouwplannen rekening te houden. Bij ontwikkelaars en bouwers leeft nog veel onduidelijkheid over de voorwaarden, regelgeving en mogelijke vergoedingen. Waar mogelijk wordt daar via voorlichting iets aan gedaan. Maatregelen in de woningbouw zullen kostenverhogend gaan werken. Als dat gevolgen heeft voor de grondprijs drukt dat het opbrengend vermogen van Meerstad. Deze minder-opbrengsten zullen door Rijk of NAM vergoed moeten worden. Nieuwe civiele kunstwerken worden getoetst op aardbevingsbestendigheid. Eventuele meerkosten zullen verhaald moeten worden op Rijk of NAM.
- De afdeling Vastgoedmanagement is verantwoordelijk voor de constructie van het kernvastgoed. Hiervoor worden periodiek de gebouwen geschouwd, waarmee het meerjarenbeleid voor wat betreft het technisch onderhoud inzichtelijk gemaakt wordt. Bij de eerstvolgende schouw zal er specifiek aandacht zijn voor signalen die op aardbevings schade duiden. Op het gebied van aardbevingsbestendig bouwen en het beheer van de bestaande gebouwen zal de afdeling Vastgoedmanagement haar kennis vergroten. Naar aanleiding van de recente beving zal versneld actie worden opgenomen om eventuele schade op te sporen en

te melden. Daarnaast zal aardbevingsbestendig bouwen worden opgenomen in het programma van eisen bij nieuwbouw.

- De impact van het interim-advies wordt steeds zichtbaarder. We hebben nu van een aantal nieuwbouwprojecten de globale meerkosten in beeld. Hieruit blijkt dat deze aanzienlijk zijn. Het Rijk heeft geen middelen ter beschikking gesteld als kostenvergoeding van deze meerkosten. Wel is er een stimuleringsregeling nieuwbouw die slechts zeer beperkt binnen de Stad geldig is (alleen advies en dat alleen voor het oostelijke gedeelte van de gemeente).
- We hebben een folder opgesteld die aanvragers van bouwplannen informeert over het NEN interim-advies aardbevingsbestendig bouwen. De folder wordt meegestuurd bij aanvragen van bouwplannen. Op dit moment is er bij de balie van het Loket Bouwen en Wonen nog weinig vraag naar de folder en aardbevingsbestendig bouwen.
- Elke eigenaar draagt de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de mensen die in zijn gebouw verblijven. Daarnaast geldt dat de NAM verantwoordelijk is voor de effecten van gaswinning. Dit is een spanningsveld.

2.7 In gesprek met andere gemeenten

Stand van zaken

- De burgemeester is aangeschoven bij het burgemeestersoverleg (9+1) ter afstemming voor de Dialoogtafel. Daarnaast is na de zomer een maandelijks overleg tussen gemeenten, de NAM en het MinEz opgestart. Hierbij voert de gemeente Groningen de agenda. Een medewerker van de gemeente Groningen heeft namens de publieke partijen van de Dialoogtafel zitting in de begeleidingscommissie meet- en monitoringplan.
- Verder blijft onze inzet in de regio bescheiden. Met name op het gebied van vergunningverlening en toezicht worden op dit moment voorzichtige werkafspraken gemaakt over kennis delen en elkaar waar nodig versterken met de werkorganisatie DEAL en de Omgevingsdienst Groningen.

2.8 Alternatief voor energieversnelling in de regio

Stand van zaken

Met de komst van de Economic Board, als onderdeel van de Dialoogtafel, bezien we ook de verdere mogelijkheden om te kijken of we als gemeente een impuls kunnen geven aan het duurzame economisch perspectief. Mede gelet op de kenniscentra van de Stad denken we dat hier mogelijkheden liggen om een positieve bijdrage in de regio te kunnen leveren. Zo verkennen we de mogelijkheden voor experimenteergebieden (regelluwe zones) binnen de Crisis- en Herstelwet.

3. Vervolgstappen

3.1 De aandachtsgebieden

Nu na een half jaar en met de recente beving in ons achterhoofd zijn er een aantal aandachtsgebieden waaraan we de komende jaren stevig gaan trekken;

Communicatie en preparatie

We zullen een aantal communicatiescenario's uitwerken voor bijvoorbeeld een lichte beving (schade) en een matige beving (bijvoorbeeld schade en enkele gewonden). Hierbij zullen we actief de aansluiting zoeken bij de plannen van de Veiligheidsregio. Hierbij gaan we naast communicatie kijken of ook de benodigde acties voldoende aansluiten bij de acties die de Veiligheidsregio uitvoert. We zullen dit ook gaan oefenen.

Schadeafhandeling eigen vastgoed

Het betreft hier zowel strategisch vastgoed als kernvastgoed. Hoe zorgen we dat een systeem op gang komt waarbij schade vanuit onze panden gemeld wordt zodat wij kunnen doormelden. Zijn na een beving extra inspectieronden nodig (bijvoorbeeld bij bruggen en kunstwerken) of doen we gewoon de jaarlijkse schouw?. Belangrijk dat de schouwers voldoende kennis in huis hebben om schade te herkennen. Vervolgens zullen we ook goed zicht moeten houden op de schadeafhandeling. Een centraal intern loket lijkt het meest voor de hand te liggen.

Nieuwbouw stad

We willen per half jaar een overzicht maken van wat er aan nieuwbouw op de stapel staat en waar we in dat halve jaar een besluit over moeten nemen in relatie tot aardbevingsbestendig bouwen. We zullen per tranche van een half jaar dit met het ministerie bespreken om te zorgen dat we de meerkosten vergoed kunnen krijgen.

Bestaande bouw

We gaan eerst het onderzoek naar de 16 exemplarische gebouwen uitvoeren, dat zal circa een aantal maanden in beslag nemen. Op basis van de eerste versie van de NPR hopen we dan in combinatie met de kennis van het onderzoeksprogramma van de NAM een strategie gaan ontwikkelen voor de bestaande bouw. We hebben dan namelijk pas een indicatie van de hoeveelheid te versterken gebouwen maar ook een idee wat nodig is om tot de juiste maatregelen en prioritering hierin te komen.

Programmasturing, duurzame leefomgeving/ontwikkeling

Naast de bovenstaande vier grote onderwerpen wordt steeds meer advies gevraagd voor diverse onderwerpen. Zoals het rapport over waardedaling aan huizen in relatie tot opgelopen schade, de tijdelijke waardevermeerderingsregeling, de impact van de NEN c.q. NPR etc. Maar ook wordt input gevraagd voor de woonvisie, diverse woonbeurzen etc. We willen meer betrokken zijn bij de onderzoeken die de NAM uitvoert zoals de analyse van de seismische dreiging, het meet en monitoringplan, de nieuwe regels voor aardbevingsbestendig bouwen (NPR). De veelheid aan onderwerpen en de adviezen die nodig zijn vraagt enerzijds om inhoudelijke kennis en anderzijds om positionering en overleg.

3.2 Organisatie

De bovenstaande aandachtsgebieden zullen er voor zorgen dat er naast het projectteam ook een aantal stevige werkgroepen worden geplaatst. Het projectteam zorgt voor integratie en samenhang en daar wordt kennis gedeeld. De werkgroepen werken de vier thema's uit terwijl de extra mankracht ook de projectgroep leden in hun werkzaamheden kunnen ondersteunen.

3.3 Financiën

Wij kunnen net zoals de NAM, niet in de toekomst kijken. Wel weten we dat een zware beving een zeer kleine kans heeft maar dat bevingen met de omvang van 30 september een grotere waarschijnlijkheid van optreden kent. We weten ook dat er diverse onderzoeken worden uitgevoerd om deze waarschijnlijkheden beter te duiden. Dat zal leiden tot een nieuw winningsplan in 2016. Daarnaast is met de recente beving in ons achterhoofd ook duidelijk geworden dat we de aardbevingenproblematiek niet meer binnen de reguliere programma's kunnen opvangen. Een nadere uitwerking van de benodigde capaciteit en middelen zal binnenkort gereed zijn.